

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS Jr EN JAC. P. THIJSSÉ

Vroege vlinders

D. M. DE VRIES en G. DE VRIES-SMEENK

De voorbije winter, recordhouder in zacht-
heid, bracht niet alleen topaantallen van al-
hier overwinterende vogels met zich mede
(D.L.N. 78: 25-28). Met name de voorjaars-
plantengroei was halverwege maart, toen het
weer voor de verandering winters begon te
worden, nog weken zijn tijd vooruit. Dit-
maal zullen we hierop niet verder ingaan.
Het lag dan ook wel in de lijn der verwach-
ting, dat de zo vroege voorjaarsbloemen
voortijdig bezocht zouden worden door flad-
derende kapellen.

De als vlinder overwinterende Kleine vos
(*Aglais urticae*) is er doorgaans als de kip-
pen bij om het ontwaken van de levende na-
tuur nog kleuriger te maken. In 1973 was
het al een blijde verrassing, toen we reeds op

25 februari er een zagen rondvliegen aan de
zuidelijke Veluwezoom te Heelsum (D.L.N.
76: 49-51). Bij onze woning te Heteren in
de Betuwe vond het eerste weerzien van de
Kleine vos in dat jaar pas op 12 maart
plaats. In 1974 echter, toen sprokkelmaand
al lentetrekken vertoonde (D.L.N. 77: 25-
28), merkten we deze fraai bonte schoenlap-
per al reeds op 17 februari voor het eerst
in onze tuin op. Bij het zozeer vervroegde
lenteweer van het huidige jaar verscheen de
eerste Kleine vos aldaar nog aanmerkelijk
eerder, te weten op 6 februari, zich te goed
doende aan de reeds mooi bloeiende Kleine
maagdenpalm. Het was toen geheel onbe-
wolkt weer met matige oostenwind, evenwel
geenszins warm met -3° en $+8^{\circ}$ C. als

laagste en hoogste temperatuur te Deelen op de Veluwe. Daarna werd de Kleine vos nog tweemaal in de laatste wintermaand bij huis waargenomen en wel op de 23ste (ook 1 exemplaar) en 28ste (4 stuks). Op beide dagen was het mooi weer met weinig wind en met maxima in den lande tot $+12^\circ$, in het nabije Deelen maxima onderscheidenlijk van $+11^\circ$ en $+9^\circ$ en minima van -2° en -3° . Kennelijk dus een opmerkelijke vervroeging in het weer ten tonele verschijnen van onze algemeenste schoenlapper, ongetwijfeld in verband staande met de tegenwoordige climax in mild winterweer.

Aan deze vermeldingen betreffende de Kleine vos kan nog een andere, wel bijzondere waarneming worden toegevoegd. Deze behelst het op 23 maart jongstleden uit de lucht komen vallen van een prachtig gaaf mannetje van het Koolwitje (*Pieris brassicae*). Al zonnend liet het zich daarna in onze tuin rustig bekijken op de oranje bessen van een Vuurdoorn tegen de muur. Zulks bij

stralend weer met weinig wind uit het oosten en minima, respectievelijk maxima in den lande van -3° tot $+2^\circ$ en $+6^\circ$ tot $+11^\circ$ (Deelen $+10^\circ$). In tegenstelling tot de Kleine vos, Dagnauwoog en Citroenvlinder overwintert het Koolwitje niet als vlinder, maar in popstoestand. Dit witje, vaak trekkend en nog schaars in het voorjaar, pleegt volgens de geraadpleegde vlinderboekjes gewoonlijk pas in mei, ook wel in april te verschijnen. Bij onze regelmatig verrichte vlinderwaarnemingen bij huis te Heteren zagen wij de eerstelingen van het Koolwitje in 1973 en '74 ook niet eerder dan op 19 mei en 9 april. Wat deze dagvlinder aangaat, dus ook een duidelijke vervroeging in eerste verschijningsdatum gedurende de laatste drie jaren. Dat het tot heden (wij schrijven dit op 10 april) bij deze eenmalige waarneming bleef, bevreedt overigens geenszins vanwege het winterse weer met talrijke sneeuwen hagelbuien en maxima beneden de 10° , dat maar niet van wijken weet.

Infiltreren is nivelleren

G. LONDO

Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum (RIN-bericht no. 75)

Over de invloeden van de infiltratie met Rijnwater op de duinvegetaties in het gebied nabij Zandvoort is al eerder in dit blad geschreven (3; 4). In deze artikelen werd o.a. vermeld dat in de begintijd, toen pas met infiltreren werd begonnen, diverse voor duinvalleivegetaties karakteristieke soorten zich vestigden en zich tijdelijk uitbreidden, maar daarna als sneeuw voor de zon verdwenen. Dat werd o.a. gedemonstreerd aan een serie opnamen van een permanent kwadraat waarin Echt duizendguldenkruid (*Cen-*

taurium minus*) gedurende korte tijd veel voorkwam. Diverse ruigtesoorten, o.a. Akkerdistel (*Cirsium arvense*) en Grote brandnetel (*Urtica dioica*) gingen toen steeds meer toenemen, zulks ten gevolge van de invloed van het zeer voedselrijke en vervuilde rivierwater. Hoe is deze ontwikkeling sindsdien verder gegaan en hoe moeten we dit in oecologisch opzicht evalueren?

Wanneer we de invloeden van menselijk handelen op het natuurlijke milieu nader willen evalueren, kunnen we niet buiten de begrippen „differentiëren” en „nivelleren”. Wat houden deze in? De laatste term is wellicht het bekendst en wordt ook in de pers

*) Nomenclatuur volgens de 16e druk van de Flora van Nederland (2).